

Instrukcja pobierania próbek przez klientów zewnętrznych

1. Cel Instrukcji:

Instrukcja opisuje sposób postępowania i pobierania próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, wody powierzchniowej oraz ścieków do badań fizykochemicznych przez Zleceniodawcę.

2. Uwagi ogólne:

- **Klient dostarcza próbkę do Laboratorium po wcześniejszym ustaleniu terminu, zakresu wykonywanych badań oraz wypełnieniu zlecenia i protokołu dostarczenia próbek.**
- Laboratorium nie ponosi odpowiedzialności za sposób pobierania próbek, ich reprezentatywność, warunki transportu oraz przechowywania do chwili przekazania do Laboratorium.
- Próbki po dostarczeniu do Laboratorium oceniane są pod względem ich przydatności do badań. Kierownik Laboratorium przedstawia wszelkie wątpliwości dotyczące ich stanu oraz możliwości wykonania badań oraz uzgadnia z Klientem dalszy tok postępowania.
- Niepewność wyniku podana w sprawozdaniu nie uwzględnia niepewności związanej z pobieraniem próbek.

Definicje:

- Próbka jednorazowa: cała objętość próbki pobierana jest w tym samym czasie.
- Próbka złożona: otrzymana w wyniku zmieszania kilku próbek jednorazowych jako próbki złożone proporcjonalnie do czasu (próbki jednorazowe o jednakowej objętości pobrąc w równych odstępach czasu) lub próbki złożone proporcjonalnie do przepływu.

3. Naczynia do pobierania próbek

Istnieje możliwość wypożyczenia butelek z laboratorium. Niektóre próbki, które wymagają utrwalenia odczynnikami chemicznymi zostaną utrwalone w Laboratorium.

Na własną odpowiedzialność do badań fizykochemicznych wody i ścieków dopuszcza się pobieranie próbek do butelek typu PET po wodzie mineralnej bez dodatków smakowych (nie mytych detergentem).

Ilość pobranej próbki należy uzgodnić z Laboratorium.

Dodatkowy sprzęt do pobierania powinien być czysty i wykonany z materiału, który nie wpłynie na wyniki badań.

4. Pobieranie próbek przez Zleceniodawcę

Miejsce i punkt pobierania powinno być reprezentatywne i zgodne z określonym celem. Podczas wykonywanych czynności pobierania należy zachować ostrożność, używając zawsze m. in. rękawiczek jednorazowych, preparatów do dezynfekcji, masek itp.

a. Pobieranie próbek wody do spożycia do badań fizykochemicznych:

- wodę należy pobierać z kranów/kurków doprowadzających **ZIMNĄ** wodę
- najpierw do pojemników **nie zawierających** środki utrwalające
- następnie do pojemników **zawierających** środki utrwalające

Przystępując do pobierania należy określić warunki środowiskowe:

- oczyścić kran z wszelkich zanieczyszczeń, usunąć sitko, uszczelkę i itp.
- usunąć wodę stagnującą przez jej swobodny wypływ około 2-3 minut do uzyskania stałej temperatury (jeśli zajdzie potrzeba czas spuszczenia wody można wydłużyć do 30 minut)
- napełnianie:
pojemniki bez środków utrwalających, najpierw przepłukać co najmniej dwukrotnie pobieraną wodą, a następnie w celu pobrania próbki przelać co najmniej dwie objętości butelki, aby nie powstał pęcherzyk powietrza.

- pojemniki, które zawierają środki utrwalające nie przepłukujemy, tylko napełniamy do $\frac{3}{4}$ objętości
- b. **Pobieranie próbek wody do spożycia** do badań mikrobiologicznych:
- wodę należy pobierać z kranów/kurków doprowadzających wodę.

Przystępując do pobierania należy określić warunki środowiskowe:

- oczyścić kran z wszelkich zanieczyszczeń, usunąć sitko, uszczelkę i itp.
- zdezynfekować kran czerpalny/kurek poprzez opalenie płomieniem (np. przetarcie tamponem z waty nasączonej alkoholem i opalenie)
- kranów czerpalnych/kurków z tworzywa nie opalać tylko dokładnie zdezynfekować całą powierzchnię na zewnątrz i wewnątrz (np. skażonym alkoholem)
- usunąć wodę stagnującą przez jej swobodny wypływ około 2-3 minut do uzyskania stałej temperatury (jeśli zajdzie potrzeba czas spuszczenia wody można wydłużyć do 30 minut), kranu nie zakręcamy tylko przystępujemy do napełniania pojemników.
- napełnianie:
Jałowe pojemniki przystosowane do pobierania próbek do badań mikrobiologicznych (pobrane w laboratorium) nie przepłukujemy, tylko napełniamy do $\frac{3}{4}$ objętości
-

b. Pobieranie próbek wody powierzchniowej

- Należy wybrać miejsce, w którym występuje dobre wymieszanie cieczy, oczyścić miejsce pobierania z większych zanieczyszczeń, określić warunki środowiskowe
- Próbkę pobierać z nurtu na głębokości 30 cm poniżej zwierciadła wody. W przypadku rzek o głębokości poniżej 50 cm, punkt pobierania powinien znajdować się na ok $\frac{1}{3}$ objętości. W przypadku pobierania próbek z płytkich i wąskich cieków należy zwracać uwagę, aby nie zmącić wody osadem dennym.
- Pierwszą pobraną porcją przepłukać naczynie zbiorcze oraz pojemnik na próbki. Pobieranie próbek powtarzać, aż do całkowitego napełnienia dużego naczynia. Dobrze wymieszać i przelać do przygotowanych pojemników.

5. Postępowanie z próbkami po pobraniu:

- **Próbki wody i ścieków powinny być transportowane w oddzielnych pojemnikach.**
- Próbkę należy zabezpieczyć przed wpływem czynników zewnętrznych, transportować w torbie chłodniczej wypełnionej wkładami chłodzącymi i dostarczyć możliwie jak najszybciej do Laboratorium w dniu pobrania (wymagana temperatura transportu $5\pm 3^{\circ}\text{C}$).

6. Informacje dla Klienta:

Czystość sprzętu, pojemników do pobierania, wybór miejsca pobierania, czas oraz warunki transportu mają istotny wpływ na uzyskane wyniki badań. Niezastosowanie się do zasad pobierania, przechowywania oraz transportu próbek może mieć wpływ na zanieczyszczenie lub zmianę właściwości próbki, co niesie za sobą konieczność ponownego pobrania oraz powtórzenia badań.

Sposób pobierania uzależniony jest od celu badania oraz rodzaju pobranej próbki. Szczegółowe informacje zawarte są w normach przedmiotowych:

Wody przeznaczonej do spożycia: PN-EN ISO 5667-5:2017-10 Jakość wody: Pobieranie próbek. cz. 5: Wytyczne dotyczące pobierania próbek wody do picia ze stacji uzdatniania wody i systemów dystrybucji.

Wód powierzchniowych: PN-EN ISO 5667-6:2016-12 Jakość wody Pobieranie próbek, cz. 6: Wytyczne dotyczące pobierania próbek z rzek i strumieni.

Ścieków: PN ISO 5667-10:1997 Pobieranie próbek ścieków.

Utrwalania próbek wody i ścieków: PN-EN ISO 5667-3:2018-08 Jakość wody. Pobieranie próbek. cz. 3: Utrwalanie i postępowanie z próbkami.

Kontakt:

„Wodociągi i Kanalizacja – Zgierz” Sp. z o. o. Laboratorium

95 – 100 Zgierz, ul. Łukasiewskiego 26

Tel. 42 715 12 95 w 39

Kierownik Laboratorium

Tel. 42 715 12 95 w 28

Próbki przyjmowane są do badań od poniedziałku do czwartku w godzinach: 8.15 – 15.00